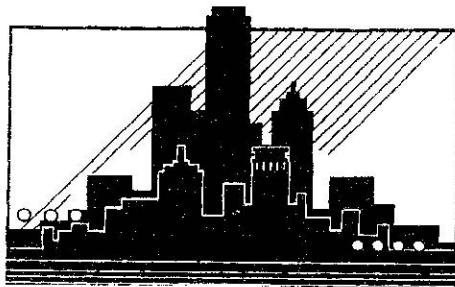

Đàm thoại với ĐỒNG NGHIỆP MỸ

• PHAN ĐÌNH TĂNG

Dang sửa soạn ra đi bách bộ chung quanh sân vận động Louisiana Superdome sau khi ăn trưa thì một đồng nghiệp đã hưu trí khoảng 3 năm về trước đến thăm. Sau khi hàn huyên thăm hỏi thì ông ta hỏi tôi một câu rất bất ngờ: “Ông nghĩ sao về tương lai của nước Mỹ: Chúng ta sẽ đi về đâu?”

Tôi nhớ lại hồi còn làm việc ở sở “Survey & Research” thuộc Streets Department, ông ta hay bàn luận thời sự. Nghe ông nói, tôi đoán ông thuộc phe bảo thủ thường hay than phiền về các chính sách mị dân đưa đến một cuộc sống buông xuôi thả lỏng, thiếu kỷ cương. Tôi thường an ủi ông bằng cách so sánh với các nước khác. Sau đó ông vui hẳn lên và kết luận: “Như vậy, ông nghĩ rằng chúng ta không có gì phải lo! Tình trạng không đến nỗi tệ như tôi tưởng!”

Từ ngày bắt đầu giao thiệp với người Mỹ trong công việc cũng như ngoài đời, tôi thấy họ rất khéo trong lời nói cũng như trong cách giao thiệp. Có lẽ họ được dạy từ nhỏ không nên làm mất lòng ai, thêm bạn bớt thù, lợi cho business của họ. Khi nói chuyện với người Mỹ, dù họ có than phiền gì đi nữa, trong thâm tâm họ vẫn cho nước Mỹ là number one. Vì vậy, tôi trả lời: “Ông bạn ơi! Đừng quá lo xa! Nước Mỹ còn vững lắm! Ông sinh ra và lớn lên ở đây nên không để ý đó thôi! Tôi ở Việt Nam, ở Pháp, lại có may mắn được viếng nhiều nước khác, khi đến Mỹ lần đầu tiên tôi có cảm tưởng lạc vào thế giới của người “khổng lồ”: mọi con số đều quá lớn đối với tôi. Từ đó tôi mới nhận ra là nước Mỹ không phải là một nước mà là 50 nước họp lại. Lại có ưu

diểm là cùng chung tiếng nói và một thể chế chính trị. Người Mỹ lại không sợ thay đổi, cho nên họ tìm ra cách giải quyết rất nhanh. Vì tiềm lực lớn nên họ có đủ sức chịu đựng hậu quả của sự thay đổi cho đến khi đạt được kết quả tốt. Ông bạn hãy nhìn vào Âu Châu, họ muốn làm liên bang như Mỹ để cạnh tranh kinh tế nhưng gặp khó khăn vì ngôn ngữ bất đồng, văn hoá khác biệt, các nước không hòa đồng v.v...”

Ông bạn: “Ông nói rất đúng, tôi đang tìm lại gốc tích của gia đình tôi. Ông bà tôi rời bỏ Hamburg, Đức Quốc năm 1846, cách đây 150 năm, và vào dân Mỹ mười mấy năm sau đó. Tiếng Đức rất khó học, tôi muốn mà học không nổi. Đức với Pháp lại không ưa nhau vì quá trình lịch sử. Có nhiều nước nhỏ mà lại có 2,3 tiếng nói như Bỉ và Thụy Sĩ chẳng hạn.”

Tôi: “Hiện nay ông thấy có nhiều khó khăn: nạn kỳ thị chủng tộc, xì-ke ma túy sinh ra nhiều tội ác, quỹ An-Ninh Xã-Hội sắp cạn, các người già sẽ không có tiền cấp dưỡng v.v... Nhưng theo tôi thấy qua lịch sử nước Mỹ sẽ giải quyết các việc ấy kịp thời.”

Ông bạn: “Ông nên tính chuyện về hưu đi kéo sáp hết tiền An-Ninh Xã-Hội đó. Tôi luôn luôn thích thú bàn luận với ông về các vấn đề này. Thôi, tôi phải đi về.”

Sau khi ông ta ra về, tôi vừa đi bách bộ vừa suy nghĩ về những điều tôi nói với ông ta.

I.- TIỀM LỰC VỀ KINH TẾ VÀ TÀI CHÁNH CỦA HOA KỲ.

1) Ngân Sách Quốc Gia:

Ngân sách năm 1992, dựa theo quyển The World Almanac, như sau:

Ngân Sách	Dân Số	Diện Tích
(Triệu)	(Người)	(Dặm Vuông)
Hoa Kỳ \$1,833,549	257,907,937	3,786,559
Liên Bang \$1,091,692		
Tiểu Bang \$741,857		
Pháp \$249,100	57,840,000	210,026
VN \$1,900	73,104,000	127,246

Ngân Sách hàng năm Mỹ = 8 NSHN Pháp = 1000 NSHN VN

Dân Số Mỹ = 4.5 DS Pháp = 3.5 DS Việt Nam

Diện Tích Mỹ = 18 DT Pháp = 30 DT Việt Nam

Ngân Sách/Đầu Người = 2 NS / ĐN Pháp = 26 NS / ĐN VN

Diện Tích / Đầu Người = 4 DT / ĐN Pháp = 8 DT / ĐN VN

2) Nợ Quốc Gia:

Tôi rất ngạc nhiên khi nghe nói Chính Phủ Mỹ mắc nợ đến 5 ngàn tỉ đô-la, 4 lần Ngân Sách Liên

Bang. Tiền lời phải trả hàng năm bằng 22% Ngân Sách Liên Bang. Tiểu Bang và Thị Xã có luật phải cân bằng ngân sách, nhưng Liên Bang thì khỏi ! Vì vậy mới mắc nợ dữ vậy.

Thời Tổng Thống Reagan (1980-1988), người ta hỏi TT tại sao để nợ lên quá vậy. Tổng Thống nói khéo : tại vì Tổng Thống không có quyền phủ quyết từng mục của Ngân Sách (Line Item Veto). Mỗi khi Quốc Hội đưa ngân sách qua là phải chấp nhận, vì nếu phủ quyết thì phải phủ quyết cả Ngân Sách, chính phủ không có tiền trả lương cho nhân viên, phải cho họ tạm nghỉ không lương. Sự kiện đó rất đúng nhưng câu trả lời này ngụ ý đó thừa cho Quốc Hội, theo tôi lỗi cả hai bên.

Những diễn biến mới đây liên hệ đến nợ quốc gia gồm có:

A. Tu Chính Hiến Pháp Cân Bằng Ngân Sách:
Tu Chính này được thông qua ở Hạ Viện nhưng bị đánh bại ở Thượng Viện vì không đủ 2/3 số phiếu thuận để thay đổi Hiến Pháp. Nếu được chấp thuận, Chính Phủ sẽ bị buộc phải cân bằng chi thu cho Ngân Sách Liên Bang.

B. Nợ Quốc Gia:

Quốc Hội tăng mức nợ hợp pháp tối đa lên 5,500 tỉ Mỹ Kim. Dự luật này được thông qua ở Lưỡng Viện và được Tổng Thống Clinton ký thành luật ngày 29-3-1995

C. Phủ quyết từng mục ngân sách

Dự luật này cho phép Tổng Thống phủ quyết từng mục của Ngân Sách thay vì phải phủ quyết toàn bộ Ngân Sách như trước đây ngoại trừ những trường mục lớn như Quỹ An-Ninh Xã Hội và luật miễn thuế ảnh hưởng đến hơn 100 dân đóng thuế. Dự luật này được thông qua ở Lưỡng Viện và được Tổng Thống Clinton ký thành luật ngày 9-4-1995

3) Phát Triển Kinh Tế:

Ông Martin Crutsinger của Associated Press có nhận xét về kinh tế Mỹ hiện nay như sau:

“Trong lúc TT Bill Clinton cho rằng tài điều khiển kinh tế là nguyên nhân chính khiến ông được đắc cử thêm một nhiệm kỳ 4 năm thì các kinh tế gia lại cho rằng người có công làm cho kinh tế Mỹ được phồn thịnh trong một thời gian lâu chưa từng có trong lịch sử cận đại chính là ông Alan Greenspan, Chủ tịch Hội Đồng Quản Trị Ngân Hàng Dự Trữ Liên Bang.”

Ngân Hàng này được thành lập từ ngày 23 tháng 12 năm 1913 với các nhiệm vụ như sau : ổn định và phát triển kinh tế, gia tăng công ăn việc làm, duy trì

mãi lực của đồng Mỹ Kim, và duy trì cán cân mậu dịch với toàn thế giới. Hội Đồng Quản Trị có tất cả 7 người do Tổng Thống bổ nhiệm với sự chấp thuận của Thượng Viện trong một nhiệm kỳ 14 năm. Chủ tịch và Phó Chủ tịch do Tổng Thống lựa chọn trong số 7 người với nhiệm kỳ 4 năm và có thể được lưu nhiệm.

Hội Đồng thường xuyên theo dõi nhịp tim đập của nền kinh tế để có thể phản ứng kịp thời. Phương thuốc thường dùng là “Discount Rate”. Đây là lãi suất rẻ nhất mà các Ngân Hàng hội viên có thể vay từ Hệ Thống Tiền Tệ Dự Trữ Liên Bang. Khi nào kinh tế trì trệ thì Hội Đồng giảm “Discount Rate” để các xí nghiệp có thể vay thêm tiền đầu tư khiến cho sản lượng quốc gia gia tăng, công ăn việc làm tăng, làm giảm thất nghiệp. Khi kinh tế lên quá sinh ra bệnh lạm phát thì Hội Đồng tăng “Discount Rate” để cho kinh tế chậm lại gây ra sự suy thoái và nạn thất nghiệp. Trong quá khứ “Discount Rate” đã bị thay đổi nhiều lần trong một năm, đôi khi chỉ nhích có 0.25%, dù biết Hội Đồng phải vất vả biết chừng nào!

Hiện nay, ông Greenspan mô tả nền kinh tế Mỹ là tốt nhất trong 30 năm qua. Tỷ lệ lạm phát năm 1996 là 3.3% có tăng so với 2.5% trong năm 1995. Sự gia tăng này chính là do thực phẩm và năng lượng. Nếu không kể 2 thành phần này thì tỷ lệ lạm phát trở thành thấp nhất trong 31 năm qua.

Tỷ lệ thất nghiệp trong năm 1996 là 5.4%, thấp nhất trong 23 năm qua và có triển vọng được duy trì trong năm 1997.

II.- SỰ AN TOÀN CỦA QUỸ AN-NINH XÃ-HỘI. (SOCIAL SECURITY)

Bất cứ ai đã từng đi làm đều có quyền lãnh tiền An-Ninh Xã-Hội. Nếu về hưu lúc 65 tuổi được lãnh 100%, nhưng nếu về hưu sớm lúc 62 tuổi thì chỉ lãnh được 80% và giữ mức 80% cho trọn đời. Quỹ An-Ninh Xã-Hội có từ thời Tổng Thống Franklin Roosevelt do công nhân và chủ nhân đóng góp. Quỹ không những chỉ trả cho công nhân mà còn trả cho những người già hoặc tàn tật không làm việc được (kể cả những người dân thường trú chưa nhập tịch). Vì số người nộp vào ít, số người lấy ra nhiều nên người ta đang lo quỹ sẽ cạn trong một tương lai gần. Chính phủ và Quốc Hội Mỹ đang lo sốt vó về tương lai của quỹ này. Đây là một trong những vấn đề được dân chúng quan tâm.

Đọc báo thấy bàn luận rất nhiều về các giải pháp cứu nguy. Một chuyên viên tài chánh nói chuyện với vợ: “Muốn cứu nguy, tôi sẽ đề nghị là người nào

lúc về hưu mà lợi tức trên 100,000 đô la một năm thì không nên lãnh tiền ANXH để nhường cho những người khác.” Bà vợ la lớn: “Ông đề nghị gì kỳ vậy! Tiền của mình nộp vào, không chịu lãnh ra còn để cho người khác lãnh !” Ông ta cười: “Bà tưởng vậy chứ không đúng đâu ! Tiền mình nộp vào bây giờ người ta đã lãnh hết rồi. Khi bà và tôi về hưu thì sẽ lãnh tiền của con cháu đóng vào lúc ấy ! Nguy hiểm ở chỗ người đóng vào thì ít mà người lấy ra thì nhiều. Khi các người thuộc lứa tuổi của Tổng Thống Clinton mà về hưu lại còn nguy hơn nữa. Sau thế chiến thứ hai, trẻ em thời đó được sinh ra rất nhiều, gọi là Babyboom Generation. Khi lứa tuổi đó đến tuổi về hưu, có thể lãnh tiền ANXH, thì lại đông hơn số người trong tuổi lao động đang đóng góp vào quỹ. Cứ theo đà này thì đến năm 2029 thì quỹ sẽ hết tiền, nếu không có giải pháp ngay từ bây giờ.

Bà Laura Meckler của Associated Press có viết một bài báo, cho biết là ủy ban cố vấn về quỹ ANXH đang tranh luận gay gắt về các biện pháp cứu nguy cho quỹ ANXH. Có người đề nghị lấy một ít tiền trong quỹ ra đầu tư vào Thị Trường Chứng Khoán để có lời nhiều hơn là mua Công Khố Phiếu như hiện nay. Đề nghị này bị phản đối bởi đa số các ủy viên cho rằng Thị Trường Chứng Khoán rất bấp bênh, lỡ ra thua lỗ thì cả nước bị sạt nghiệp. Họ cho rằng tình trạng của quỹ chưa đến nỗi tháp tử nhất sinh mà phải đi cầu viện Wall Street (Trung Tâm của Thị Trường Chứng Khoán New York). Đa số chấp thuận 4 biện pháp sau đây, hy vọng có thể giải quyết được 62% vấn đề:

1.- Tăng tuổi hưu trí (lãnh 100% tiền ANXH) dần dần: từ 65 hiện nay lên 66 vào năm 2005 và 67 vào năm 2022. Tám (8) trong số 13 ủy viên đồng ý tăng lên 67 vào năm 2011. Biện pháp này có thể giải quyết được 25% sự thiếu hụt.

2.- Bắt buộc tất cả các nhân viên tiểu bang và địa phương phải đóng tiền vào quỹ ANXH chứ không được quyền có quỹ riêng như hiện nay. Biện pháp này sẽ đưa thêm vào quỹ 3.7 triệu hội viên (dân lao động) và có thể giải quyết được khoảng 10% sự thiếu hụt.

3.- Tính tiền trả ANXH trên lợi tức trung bình trong 38 năm liên tiếp thay vì 35 năm như hiện nay. Biện pháp này có thể giải quyết được 13% sự thiếu hụt.

4.- Thuế đánh trên tiền hưu ANXH sẽ là 100% số tiền còn lại sau khi trừ tổng số tiền người nhận đã đóng góp vào quỹ cộng với tiền lời từ công khố phiếu mua với số tiền đó. Hiện nay, tiền thuế này

được tính bằng một công thức khá rắc rối. Biện pháp này có thể giải quyết được 14% sự thiếu hụt. Nay đã 68 nên tôi rất chú trọng đến quỹ ANXH. Đến năm 2029 thì tôi được đúng 101 tuổi có lẽ tôi không nên lo xa quá đáng ! Tuy nhiên, sau khi đọc xong câu chuyện này ở Pháp thì tôi tự hỏi: “Biết đâu đấy ?”

Một ông Tây rất muốn mua căn nhà của một bà Đàm già. Bà ta không bán vì không biết sẽ dọn ra ở đâu. Thấy bà này đã trên 80 tuổi nên ông Tây đề nghị ký với bà Đàm một giao kèo như sau: “Kể từ nay mỗi tháng ông sẽ trả tiền nhà cho bà ta. Khi nào bà ta quyên thì căn nhà này sẽ thuộc về ông.” Nhưng đến nay thì bà đã 107 tuổi rồi còn sống phây phây trong căn nhà của bà mà không phải trả tiền. Riêng ông Tây kia thì đã tiêu diêu miền cực lạc từ lâu và vợ con đang còn phải nai lưng ra để trả tiền nhà cho bà Đàm. Khi đọc nhật báo Times Picayune ở New Orleans kể chuyện này, Nguyên, con trai tôi, có lời phê bình rất xác đáng: “Phải rồi, bà Đàm kia khoẻ quá khỏi phải trả tiền nhà nên sống lâu, còn ông Tây cứ thấy bà Đàm càng mạnh khoẻ thì càng lo nên mới chết sớm!”

Đến sống ở Xứ Mỹ này, tôi thấy mọi việc đều có thể thay đổi bất ngờ. Tôi luôn luôn đặt câu hỏi “Biết đâu đấy ?” để hướng dẫn các hành động và quyết định. Trước kia, tôi vẫn nghĩ rằng hãng Pan American Airline là hãng hàng không lớn nhất nhì của Mỹ, vững như bàn thạch. Vậy mà đã bị sạt nghiệp, phải đóng cửa. Sears là cửa hàng lớn như vậy mà nay cũng tàn tạ. Nhiều con đường trước đây được ghi vào ngân sách vì dân yêu cầu. Khi đi đo đạc để làm dự án thì thấy nhà cao cửa rộng mà đến khi đi tiếp nhận khoảng 3 năm sau thì thấy đường xá vắng tanh, nhà cửa bỏ hoang, cửa ngõ bị thổ phỉ hết. Ông thầu khoán hỏi khó tôi: “Ông làm đường này cho ai vậy?” Tôi nói: “Để cho ông có việc đó!”

Khi đủ điều kiện vào dân Mỹ, người ta bàn tán không biết có nên vào ngay không vì chẳng thấy có lợi gì hơn là dân thường trú. Nhưng tôi nói với vợ con nên vào ngay: “Biết đâu đấy?” Mai mốt họ đổi luật muôn vở cũng không được! Họ có thay đổi gì cũng nghĩ đến dân Mỹ trước, chắc chắn là không thiệt hại cho dân Mỹ còn dân thường trú không có quyền bỏ phiếu họ đâu có sợ! Nay họ bắt đầu đổi luật “lãnh tiền già SSI (Supplemental Security Income)”, đồng bào ta mới rối rít học thi vào quốc tịch Mỹ!

